

Bruxelles, 3.11.2022
C(2022) 7985 final

AVIZ AL COMISIEI

din 3.11.2022

în temeiul Regulamentului (UE) 2019/941 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice și de abrogare a Directivei 2005/89/CE, referitor la planul de pregătire pentru riscuri prezentat Comisiei Europene de către autoritatea competentă din România

Numai textul în limba română este autentic

AVIZ AL COMISIEI

din 3.11.2022

în temeiul Regulamentului (UE) 2019/941 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice și de abrogare a Directivei 2005/89/CE, referitor la planul de pregătire pentru riscuri prezentat Comisiei Europene de către autoritatea competentă din România

Numai textul în limba română este autentic

1. PROCEDURĂ

Articolul 10 din Regulamentul (UE) 2019/941 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 privind pregătirea pentru riscuri în sectorul energiei electrice și de abrogare a Directivei 2005/89/CE¹ (denumit în continuare „regulamentul”) impune autorității competente din fiecare stat membru să elaboreze un plan de pregătire pentru riscuri („PPR”). În conformitate cu articolul 10 alineatul (8) din regulament, PPR-urile trebuie actualizate o dată la patru ani, cu excepția cazului în care circumstanțele impun actualizări mai frecvente. Consultarea dintre autoritățile competente și Grupul de coordonare în domeniul energiei electrice, prevăzută la articolul 10 alineatul (4) din regulament, trebuie să aibă loc înainte de adoptarea PPR.

PPR (precum și actualizările sale) trebuie să se bazeze pe scenariile regionale de criză de energie electrică identificate de ENTSO-E² în temeiul articolului 6 din regulament, precum și pe scenariile naționale de criză de energie electrică pe care fiecare autoritate competentă trebuie să le identifice înainte de adoptarea PPR în temeiul articolului 7 din regulament. Scenariile de criză de energie electrică trebuie identificate în ceea ce privește adecvarea sistemului, securitatea sistemului și siguranța aprovizionării cu combustibil și luând în considerare, printre altele, pericolele naturale extreme, pericolele accidentale și pericolele indirecte, inclusiv consecințele unor atacuri rău-intenționate.

Autoritatea competentă din România, Direcția Prevenire și Gestionare Riscuri în Sectorul Energetic – Ministerul Energiei („DPGRSE”), a notificat proiectul său de PPR Grupului de coordonare în domeniul energiei electrice în scopul consultării prevăzute la articolul 10 alineatul (4) din regulament în data de 8 aprilie 2021. La 11 mai 2022, DPGRSE a transmis Comisiei versiunea finală a PPR.

După ce a evaluat PPR, ținând cont de criteriile menționate la articolul 11 din regulament și de modelele prevăzute în anexa la acesta, și după consultarea Grupului de coordonare în domeniul energiei electrice în perioada 11 mai-2 iunie 2022, Comisia formulează următoarele observații cu privire la PPR.

¹ JO L 158, 14.6.2019, p. 1-21.

² Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport de energie electrică.

2. EVALUAREA COMISIEI CU PRIVIRE LA PLANUL DE PREGĂTIRE PENTRU RISCURI

PPR este destul de cuprinzător în descrierea cadrului și a măsurilor naționale și oferă o descriere clară a rolurilor și responsabilităților. PPR cuprinde o listă clară de măsuri, proceduri operaționale și acorduri aplicabile în cazul unei crize de energie electrică, inclusiv detalii specifice privind acțiunile aplicabile în cadrul fiecărui scenariu.

Cu toate acestea, Comisia consideră că anumite elemente ale PPR nu respectă întru totul cerințele regulamentului.

2.1 Planul de pregătire pentru riscuri (PPR)

2.1.1. Informații lipsă privind scenariile de criză de energie electrică

În temeiul articolului 7 din regulament, fiecare autoritate competentă trebuie să identifice cele mai relevante scenarii naționale de criză de energie electrică, pe baza anumitor riscuri (pericole naturale rare și extreme, pericole accidentale și pericole indirecte, inclusiv atacuri rău-intenționate și deficite de combustibil), cel puțin. Aceste scenarii trebuie să fie în concordanță cu scenariile regionale de criză de energie electrică identificate de ENTSO-E în temeiul articolului 6 din regulament. Scenariile naționale și regionale de criză de energie electrică reprezintă baza pe care autoritatea competentă trebuie să stabilească PPR în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din regulament, iar PPR trebuie să includă un rezumat al scenariilor de criză de energie electrică definite pentru statul membru și pentru regiune, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) litera (a) din regulament și cu punctul 1 din anexa la acesta.

PPR prezentat de DPGRSE oferă o scurtă descriere a scenariilor naționale de criză de energie electrică, bazate în mare parte pe scenariile regionale de criză de energie electrică identificate de ENTSO-E și fără a face distincție între nivelul național și cel regional. Aceste descrieri au un caracter foarte general. Nu se poate concluziona pe baza lor care sunt scenariile concrete simulate pentru România. De exemplu, pentru scenariile intitulate „Criză în asigurarea combustibililor fosili”, „Secetă” și „Val de căldură” nu există detalii cu privire la simulările concrete pentru fiecare tip de combustibil (gaz, cărbune etc.) sau la impactul deficitului de apă și al creșterii temperaturii. Nu există nicio cuantificare a impactului scenariului de risc (trimiterile se limitează la posibilități fără a se descrie impacturile specifice, de exemplu, în PPR se afirmă că există dificultăți în asigurarea adecvării, fără a se furniza detalii).

Comisia consideră că PPR prezentat de DPGRSE trebuie modificat pentru a descrie mai detaliat toate scenariile naționale și regionale avute în vedere. Aceste informații privind scenariile naționale sunt necesare pentru a evalua exhaustivitatea și eficacitatea măsurilor preventive și de atenuare cuprinse în PPR. În plus, aceste informații sunt relevante și pentru alte state membre, în special din cadrul aceleiași regiuni, pentru a înțelege impactul potențial și provocările comune pe care le pot prezenta unele dintre aceste scenarii.

Comisia consideră că o evaluare detaliată a scenariilor de criză este deosebit de necesară ca urmare a schimbărilor dramatice ale situației securității UE în urma invadării Ucrainei de către Rusia. În consecință, Comisia consideră că PPR prezentat de DPGRSE trebuie actualizat în

funcție de aceste circumstanțe, ținând cont inclusiv de riscurile geopolitice, dependența de combustibili și de alte lanțuri de aprovizionare din țări terțe (inclusiv posibilitățile de trecere la utilizarea altor combustibili) și de efectele de propagare din alte sectoare asupra energiei electrice (de exemplu, creșterea cererii de energie electrică pentru încălzire în absența altor combustibili). Comisia reamintește DPGRSE că articolul 10 alineatul (8) din regulament impune deja actualizarea PPR mai des decât o dată la 4 ani atunci când circumstanțele justifică acest lucru.

Comisia recomandă ca descrierea scenariilor să includă:

- O legătură clară între scenariile naționale și regionale, inclusiv ipotezele pentru selectarea și/sau respingerea acestora.
- O descriere a ariei de acțiune, inclusiv caracterizarea națională și regională a pericolului.
- Caracterizarea scenariului selectat, incluzând interdependențele transsectoriale și transfrontaliere, starea inițială a sistemului înainte de evenimentul inițiator, expunerea și vulnerabilitățile activelor (pornind de la curbele daunelor, dacă sunt disponibile), precum și orizontul de timp și ipotezele aplicate.
- Relatarea și calendarul evenimentelor, inclusiv descrierea evenimentelor inițiatore și a înlănțuirii evenimentelor. Descrierea ar trebui să includă mecanismele de adaptare și caracterizarea răspunsului, inclusiv procedurile și măsurile aplicabile la nivel național și regional.
- Impactul asupra sistemului de energie electrică și a activelor aferente, incluzând elemente legate de fluxurile de energie electrică și de consecințe. Evaluarea ar trebui să includă o analiză cantitativă utilizând estimările EENS/LOLE și/sau alte valori cantitative, precum și posibilele efecte de propagare în alte sectoare, de exemplu în sectorul gazelor.
- În mod specific pentru scenariile privind riscurile cibernetice, o trimitere la un cadru de cerințe minime și avansate în materie de securitate cibernetică, procedurile de urmat în cazul unui incident (de exemplu, să se clarifice mențiunea PO TEL-19-01 „Combaterea atacurilor cibernetice anunțate de terța parte”), o descriere a rolurilor și a interacțiunilor dintre autoritatea competentă și entitățile specifice din domeniul cibernetic, cum ar fi CSIRT³, CERT⁴ și autoritățile specifice din domeniul cibernetic (având în vedere legătura dintre răspunsul la nivel sectorial, la nivel național și la nivelul UE), inclusiv în timpul unei crize, precum și legăturile cu legislația specifică în domeniul cibernetic.
- Aspecte legate de schimbările climatice și de mediu, cum ar fi vulnerabilitatea și riscurile climatice și impactul asupra mediului, inclusiv în vederea elaborării unor măsuri preventive împotriva riscurilor climatice și de mediu identificate cu scopul de a reduce expunerea și vulnerabilitatea la riscuri. Aceasta ar include o evaluare a reducerii sau a creșterii emisiilor de GES și a impactului asupra mediului care rezultă din măsurile de prevenire și de atenuare incluse în PPR.

³ *Computer Security Incident Response Team* (Centrul de răspuns la incidente de securitate cibernetică)

⁴ *Computer Emergency Response Team* (Centrul de răspuns la incidente de securitate cibernetică)

2.1.2. Informații lipsă privind măsurile regionale și bilaterale de cooperare și asistență între statele membre

În temeiul articolului 15 din regulament, statele membre trebuie să coopereze într-un spirit de solidaritate pentru a preveni sau a gestiona crizele. În cazul în care dispun de capacitate tehnică, statele membre trebuie să își ofere asistență reciprocă prin măsuri regionale (cu statele membre din regiunea lor) și prin măsuri bilaterale (cu statele membre cu care au legături directe, dar nu aparțin aceleiași regiuni). Astfel de măsuri regionale și bilaterale trebuie descrise în PPR în conformitate cu articolele 12 și 15 din regulament și cu punctul 3.2. litera (b) din anexa la acesta, alături de măsurile naționale necesare pentru punerea lor în aplicare în temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (j) din regulament.

PPR prezentat de DPGRSE se referă la mecanismele convenite de cooperare între operatorii de sistem din regiune și cu țările terțe din zona sincronă relevantă, inclusiv la acordurile de asistență reciprocă. Cu toate acestea, nu există nicio referire la măsuri regionale și bilaterale concrete convenite în cadrul regiunii, în conformitate cu articolul 15.

Comisia consideră că PPR-ul României trebuie să fie modificat pentru a include măsurile regionale și bilaterale prevăzute de regulament, inclusiv orice aranjamente tehnice, juridice și financiare necesare, precum și măsurile naționale necesare pentru punerea lor în aplicare.

2.1.3. Lipsa unei definiții a crizei de energie electrică

Articolul 2 punctul 9 din regulament definește „criza de energie electrică” ca o situație actuală sau iminentă în care există un deficit semnificativ de energie electrică, astfel cum este definit și descris de statele membre în planurile lor de pregătire pentru riscuri sau în care este imposibil să se furnizeze energie electrică clienților.

PPR-ul României nu conține o definiție a crizei de energie electrică.

Comisia consideră că PPR-ul prezentat de DPGRSE trebuie modificat pentru a include o definiție a crizei de energie electrică, astfel cum se prevede în regulament.

2.1.4. Informații lipsă cu privire la unele proceduri și măsuri naționale

În conformitate cu articolul 11 alineatul (1) litera (g) din regulament, precum și cu punctul 3.1. litera (c) din anexa la regulament, PPR trebuie să identifice posibilele măsuri care nu se bazează pe piață care urmează să fie puse în aplicare în cazul crizelor de energie electrică, specificând factorii declanșatori, condițiile și procedurile pentru punerea lor în aplicare și indicând modul în care acestea respectă cerințele prevăzute la articolul 16 privind respectarea normelor pieței, precum și măsurile regionale și bilaterale.

La punctul 3.1.A.2 și în tabelul 3.1, PPR-ul României include o listă a măsurilor tehnice și comerciale cu impact asupra pieței de energie electrică, inclusiv reducerea sau anularea capacității de interconexiune disponibile și a schimburilor notificate pe direcția export. Aceste măsuri nu sunt descrise în detaliu și nu furnizează suficiente informații pentru a demonstra conformitatea lor cu articolul 16 din regulament. În conformitate cu articolul 16 alineatul (2) din regulament, „măsurile care nu se bazează pe piață sunt activate într-o situație de criză de energie electrică doar în ultimă instanță, în cazul în care toate opțiunile furnizate de piață au fost epuizate sau dacă este evident că, singure, măsurile bazate pe piață nu sunt suficiente pentru a preveni o deteriorare semnificativă suplimentară a situației alimentării cu energie electrică. Măsurile care nu se bazează pe piață nu trebuie să denatureze în mod nejustificat

concurența și funcționarea eficace a pieței interne a energiei electrice. Ele trebuie să fie necesare, proporționale, nediscriminatorii și temporare.”

Comisia consideră că PPR-ul prezentat de DPGRSE trebuie modificat pentru a include informații suplimentare privind măsurile menționate mai sus, specificând factorii declanșatori, condițiile și procedurile pentru punerea lor în aplicare și indicând modul în care acestea respectă cerințele prevăzute la articolul 16 din regulament, precum și măsurile regionale și bilaterale. În absența acestor clarificări, măsurile nu pot fi considerate conforme cu cadrul legislativ al UE, în special cu articolul 16 din regulament.

2.1.5. Alte elemente care lipsesc

Regulamentul impune, de asemenea, ca:

- PPR să descrie regiunea căreia îi aparține statul membru (anexa la regulament) și care servește drept bază, printre altele, pentru cooperarea și asistența dintre statele membre. Regiunea este definită la articolul 2 punctul 16 din regulament ca fiind un grup de state membre ai căror operatori de transport și de sistem folosesc în comun același centru de coordonare regional și, până la înființarea unor astfel de centre⁵, regiunile se referă fie la un stat membru, fie la un grup de state membre situate în aceeași zonă sincronă, în conformitate cu articolul 22 din regulament.
- Autoritățile competente să testeze periodic eficacitatea procedurilor elaborate în PPR pentru prevenirea crizelor de energie electrică, cu implicarea părților interesate relevante, inclusiv a mecanismelor de schimb de informații și cooperare, și să efectueze simulări de crize de energie electrică o dată la doi ani, în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) din regulament, precum și cu punctul 6 din anexa la acesta.

PPR-ul României descrie acordurile de cooperare și coordonare cu statele membre învecinate și cu țările terțe. Cu toate acestea, definiția regiunii în scopul punerii în aplicare a regulamentului necesită clarificare, ea trebuind să se refere în mod clar fie la un stat membru, fie la un grup de state membre situate în aceeași zonă sincronă.

PPR-ul prezentat de DPGRSE include o listă de teste pentru situații de urgență. El nu specifică însă pentru toate testele actorii implicați și nu include nicio trimitere la simulări regionale în timp real ale reacției la situații de criză de energie electrică efectuate o dată la doi ani, nici la procedurile convenite și la actorii implicați.

Comisia consideră că PPR-ul prezentat de DPGRSE trebuie modificat pentru a include informațiile lipsă indicate mai sus. În plus, având în vedere circumstanțele excepționale actuale, Comisia recomandă ca DPGRSE să accelereze orice calendar pentru testele obligatorii privind eficacitatea procedurilor elaborate în cadrul PPR. Aceste teste ar trebui efectuate cât mai curând posibil și cu accent pe iarna 2022-2023. Ele ar trebui să acopere măsurile regionale și naționale și protocoalele de comunicare și coordonare, în colaborare cu țările învecinate din regiune. Aceste teste ar trebui să ajute la îmbunătățirea măsurilor existente și a mecanismelor de cooperare și comunicare și să identifice măsuri naționale și regionale suplimentare (acestea din urmă, de preferință împreună cu partenerii regionali).

2.2 Alte observații

⁵ În conformitate cu articolul 35 din Regulamentul (UE) 2019/943 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 privind piața internă de energie electrică, JO L 158, 14.6.2019, p. 54-124.

Pe lângă observațiile de fond prezentate mai sus, Comisia ar dori să atragă atenția DPGRSE asupra altor câteva elemente din PPR-ul prezentat, care nu ridică probleme juridice în ceea ce privește compatibilitatea lor cu elementele menționate la articolul 13 alineatul (2) literele (a)-(f) din regulamentul, dar care pot oferi orientări utile autorității competente în vederea unor viitoare modificări ale PPR-ului.

- PPR-ul prezentat de DPGRSE oferă în introducere informații cu privire la dezvoltarea viitoare a rețelei. PPR-ul ar trebui să descrie mai detaliat modul în care viitoarea rețea va contribui la gestionarea scenariilor de criză de energie electrică identificate.
- PPR-ul prezentat de DPGRSE descrie în secțiunea 3.1.C mecanismul de deconectare manuală aplicat consumatorilor industriali. Cu toate că acest mecanism pare să nu fie aplicabil altor consumatori, PPR-ul ar trebui să clarifice dacă este aplicabil și dacă există categorii de utilizatori de energie electrică care au dreptul să primească protecție specială împotriva deconectării în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) litera (h) din regulamentul. Dacă astfel de categorii există, Comisia reamintește DPGRSE că PPR-ul trebuie să precizeze care sunt acești utilizatori în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) litera (h) din regulamentul, precum și cu punctul 3.1. litera (d) din anexa la regulamentul, iar în acest caz PPR-ul trebuie apoi modificat.
- Deși PPR-ul nu se referă la măsuri preventive sau de atenuare care ar putea avea un impact asupra emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) (de exemplu, generarea de combustibili fosili de rezervă sau utilizarea unei capacități suplimentare de combustibili fosili), Comisia reamintește DPGRSE că astfel de măsuri ar trebui să fie enumerate în PPR, dacă există. În acest caz, Comisia recomandă, de asemenea, ca riscul/impactul asupra emisiilor de GES să fie cuantificat și evaluat pentru a se determina alinierea PPR-ului la obiectivul neutralității climatice.
- PPR-ul ar trebui să identifice și să includă o legătură la cadrul național de reglementare aplicabil (de exemplu, să identifice și să includă legătura la „legislația aplicabilă” pentru normativul de deconectări manuale menționat la punctul 3.2.c).

3. CONCLUZIE

Pe baza evaluării de mai sus și având în vedere articolul 13 alineatul (2) litera (c) din regulamentul, Comisia concluzionează că unele elemente din PPR-ul prezentat de DPGRSE nu respectă anumite dispoziții din regulamentul.

Comisia solicită DPGRSE să modifice PPR-ul ținând seama cum se cuvine de toate preocupările exprimate de Comisie în prezentul aviz și să transmită PPR-ul modificat Comisiei în termen de trei luni de la primirea prezentului aviz, în conformitate cu articolul 13 alineatul (3) din regulamentul. Având în vedere circumstanțele generate de invadarea Ucrainei de către Rusia, Comisia recomandă să se acorde prioritate actualizării specifice a PPR descrise în secțiunea 2.1.1, testului privind eficacitatea procedurilor elaborate în cadrul PPR menționat în secțiunea 2.1.5 și informațiilor lipsă privind măsurile regionale și bilaterale de cooperare și asistență între statele membre descrise în secțiunea 2.1.2. Comisia îndeamnă DPGRSE să descrie și să evalueze acțiunile de reducere a consumului de gaze în sectorul energetic, astfel cum se solicită în comunicarea intitulată „Să economisim gazele pentru siguranță la iarnă”⁶,

⁶ COM(2022) 360 final.

asigurând, în același timp, securitatea aprovizionării cu energie electrică. În plus, Comisia îndeamnă România să ia în considerare Recomandarea Consiliului, propusă de Comisia Europeană la 18 octombrie 2022, privind o abordare coordonată în vederea consolidării rezilienței infrastructurii critice din UE și, în special, rezultatele testelor de rezistență a infrastructurii critice prevăzute în aceasta.

Evaluarea Comisiei formulată în prezentul aviz nu aduce atingere niciunei poziții pe care aceasta ar putea să o adopte față de România în ceea ce privește compatibilitatea măsurilor naționale cu dreptul UE, inclusiv în contextul procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și al aplicării normelor Uniunii Europene în domeniul concurenței, inclusiv a regulilor privind ajutoarele de stat.

Comisia va publica prezentul aviz. Comisia nu consideră că informațiile conținute în prezentul aviz sunt confidențiale, în special întrucât acestea se referă la PPR, care este un document public. DPGRSE este invitată să informeze Comisia în termen de cinci zile lucrătoare de la primirea prezentului aviz dacă consideră că acesta conține informații sensibile din punct de vedere comercial, a căror confidențialitate trebuie protejată.

Adoptat la Bruxelles, 3.11.2022

*Pentru Comisie
Kadri SIMSON
Membru al Comisiei*

